

25.2.2019

590/03.02.00.01/2019

Markkinaosasto / Ruokamarkkinayksikkö

esittelijä: Sari T. Niemi
hyväksyjä: Maarit Mukkala

Viite Vähävaraisten avun toimenpideohjelma: Elintarviketuki kumppaniorganisaatioille 2019

Asia TUEN KÄYTTÖÄ KOSKEVAT KIRJANPITO-OHJEET

EU:n elintarviketukea jakavat järjestöt ja seurakunnat ovat velvollisia pitämään kirjanpitoa saamiensa elintarvikkeiden käytöstä ja säilyttämään kirjanpitoa koskevan aineiston (komission asetus (EU) 223/2014). Elintarviketuen jakelua koskeva kirjanpito toteutetaan täyttämällä seuraavat kirjanpitolomakkeet: Jakelun seurantalomakkeet (ateriat ja paketit) sekä Yhteenvetolomake. Jakelun seuranta-tietojen eli indikaattoritietojen kokoamisessa käytetään lisäksi tuen kohdentumisen seurantatieto -apulomaketta. Järjestöjen omatekoisia lomakkeita ei pidä käyttää.

Kirjanpitoon liitetään kaikki elintarvikejakelua koskevat asiakirjat, kuten elintarvikkeiden vastaanot-tamisesta saadut rahtikirjat ja tositteet mahdollisista järjestöjen välisistä elintarvikkeiden siirroista. Elintarvikkeiden luovuttamisesta avunsaajille ei kerätä kuittaustietoja kirjanpitoon.

Kirjanpitolomakkeita ja sen liitteenä olevia tositteita ja alkuperäisiä rahtikirjoja ei toimiteta Ruokavi-rastoon eikä myöskään kumppaniorganisaationa toimivalle keskusjärjestölle, vaan jokaisen **järjes-tön/ jakelupaikan on säilytettävä kaikki alkuperäiset asiakirjat** mahdollisia tarkastuksia varten.

Ala-, paikallisjärjestöt tai seurakunnat toimittavat tukivuoden lopussa **keskusjärjestönä toimivalle kumppaniorganisaatiolle** kirjanpitoon perustuvan vuosikertomuksensa elintarvikkeiden käytöstä. Kumppaniorganisaatiot kokoavat ala- ja paikallisjärjestöjen ja seurakuntien vuosikertomuksista yh-teenvedon elintarvikkeiden käytöstä ja toimittavat sen Ruokavirastoon kunakin vuonna **31.1. men-nessä**. Kertomuksessa selvitetään mm. tuotekohtaisesti jaetut määrät, avunsaajien lukumäärä ja avun-saajien valintakriteerit sekä seuranta- eli indikaattoritiedot tuen kohdentumisesta. Kertomuksessa ar-vioidaan myös tukiohjelman toteutusta ja sen tarpeellisuutta. Keskusjärjestöt liittävät vuosikertomuk-seen luettelot elintarvikkeiden jakeluun osallistuneista ala- ja paikallisjärjestöistä tai seurakunnista yhteystietoineen.

Jos keskusjärjestönä toimivalla kumppaniorganisaatiolla on ollut elintarvikejakelua sekä Manner-Suomessa että Ahvenanmaalla, tulee kumppaniorganisaation liittää vuosikertomukseensa **lisäksi erikseen kopiot Ahvenanmaalla toimineiden paikallisjärjestöjen tai seurakuntien vuosikerto-muksista**.

KIRJANPITOLOMAKKEEN TÄYTTÖOHJE

Kirjanpitolomake koostuu kahdesta osasta; jakelun seurantalomakkeesta ja kirjanpidon yhteenvetolomakkeesta. Jakelun seurantalomake on jaettu kahteen osaan; Jaetut kassit/ paketit sekä Käyttö aterioidissa. Jakelun seurantalomake sisältää yksityiskohtaiset tiedot elintarvikkeiden käytöstä joko kassikohtaisesti tai päiväkohtaisesti. Yhteenvetolomake on kooste tukivuoden aikana saaduista ja käytetyistä elintarvikkeista eriteltyinä tuotteittain. Yhteenvetolomakkeesta ilmenevät myös elintarvikkeiden siirrot järjestöjen välillä sekä siirrot tukivuodelta seuraavalle tukivuodelle.

Vuonna 2019 jakeluun tulevat tuotteet on pakattu seuraavasti:

- **Lihäsäilyke** (Oy Lunden Ab Jalostaja à 400 g) tukkupakkaus 6 säilykettä (2,4 kg), lavalla 144 tukkupakkausta, lavapaino 345,6 kg.
- **Hapankorppu** (Fazer Leipomot Oy à 370 g) tukkupakkaus 10 pakettia (3,7 kg), lavalla 48 tukkupakkausta, lavapaino 177,60 kg.
- **Makaroni** (Ravintoraisio Oy à 400 g) tukkupakkaus 24 pussia (9,6 kg), lavalla 40 tukkupakkausta, lavapaino 384 kg.
- **Mysli (aamiaisviljavalmistete)** (Dobeles dzirnavnieks AS à 500 g) tukkupakkaus 20 pakettia (10 kg), lavalla 36 tukkupakkausta, lavapaino 360 kg.
- **Puurohiutale** (Dobeles dzirnavnieks AS à 1 kg) tukkupakkaus 8 pakettia (8 kg), lavalla 90 tukkupakkausta, lavapaino 720 kg.
- **Sämpyläjauho** (Tartu Mill AS à 2 kg) tukkupakkaus 6 pussia (12 kg), lavalla 60 tukkupakkausta, lavapaino 720 kg.
- **Vehnäjauho** (Tartu Mill AS à 2 kg) tukkupakkaus 6 pussia (12 kg), lavalla 60 tukkupakkausta, lavapaino 720 kg.
- **Maitojauhe (laktoositon)** (Valio Oy à 400 g) tukkupakkaus 10 pakettia (4 kg), lavalla 60 tukkupakkausta, lavapaino 240 kg.
- **Hernekeitto** (Oy Lunden Ab Jalostaja à 435g) tukkupakkaus 12 säilykettä (5,22 kg) lavalla 96 tukkupakkausta, lavapaino 501,12 kg.
- **Perunasosejauhe-ainespuusi** (valmistusohje sis. 6 annosta/pussi) (Oy Lunden Ab Jalostaja à 200g) tukkupakkaus 60 pussia (12 kg), lavalla 20 tukkupakkausta, lavapaino 240 kg.

JAKELUN SEURANTALOMAKE

Jakelun seurantalomakkeella pidetään päivittäistä kirjanpitoa elintarvikkeiden jakelusta (lomake Paketit F) sekä käytöstä aterioiden valmistukseen (lomake Ateriat F).

Lomakkeen yläosaan merkitään tukivuosi (esim. vuosi 2019) ja seurantalomakkeen numeroksi merkitään juokseva numero. Seurantalomakkeita täytetään niin monta kuin on tarpeen.

Jos elintarvikkeita jaetaan paketteina vähävaraisille, täytetään kohdat pvm, jaetut ruoka-paketit, avunsaajien lukumäärä; perheen koko ja jaetut ruoka-apukassit. Jaettujen pakettien osalta lomake voidaan täyttää kahdella eri tavalla; avustuskassikohtaisesti tai päiväkohtaisesti.

Jos elintarvikkeita käytetään aterioiden valmistukseen, täytetään kohdat pvm, käyttö aterioidissa ja ruokailijoiden määrä. Aterian vastaanottaneelta henkilöltä ei pyydetä kuittausta.

Kirjanpitolomakkeella on lisäsarakeena jaetut ruoka-apukassit. Ruoka-apukasseilla tarkoitetaan tässä eri tuotteista koostuvaa avustuskassia tai -pakettia. Kohtaan täytetään joko avustuskassikohtaisesti, mitä jaettu avunsaajalle tai päiväkohtaisesti jaettujen avustuskassien/-pakettien lukumäärä.

Jos lomake täytetään **avustuskassikohtaisesti (yhdelle avunsaaja/-taloudelle annetut tuotteet)**, lomakkeeseen merkitään jokainen pakkaus erikseen kappalemääräisesti. Seuraavat kohdat täytetään: päivämäärä, jaetut paketit ja niiden tuotesisältö yhteensä, perheen koko (avunsaajien lukumäärä) ja jaetut ruoka-apukassit. Lomakkeen alaosassa olevaan Yhteensä kpl -kohtaan lasketaan lopuksi jokaisesta sarakkeesta kpl-määrät yhteen. Yhteensä kg -kohtaan lasketaan tuotteen yksittäispakkauksen paino kerrottuna pakkausten kpl-määrällä edelliseltä Yhteensä kpl -riviltä, esim. vehnä jauhoa on jaettu 150 kpl x 2 kg = 300 kg.

Lomakkeella on huomioitava, että jaetut ruoka-apukassit -lukumäärä ei toimi automaattisena kertomana tuotemäärille vaan tuotteiden sarakkeisiin täytettyjen tietojen tulee vastata avunsaajalle annettuja tuotemääriä, esim. jos 5 henkilön taloudelle annetaan 2 ruoka-apukassia elintarvikkeita, joista kumpikin kassi sisältää yhden tuotteen kaikkia elintarvikkeita, täytetään jokaisen elintarvikkeen kohtaan 2.

Päiväkohtaisesti täytetty lomake on yhteenveto pakettikohtaisesti täytetyistä lomakkeista. Lomakkeeseen kootaan jokaista jakelupäivää koskevat tiedot: jakelupäivämäärä, kyseisenä päivänä jaettujen pakettien yhteiskappalemäärä tuotteittain sekä sinä päivänä olleiden avunsaajien lukumäärä ja jaettujen ruoka-apukassien lukumäärä yhteensä.

Vuonna 2019 tuotteiden yksittäispakkausten koot vastaavat vuoden 2018 pakkauksia. Perunasose jauhe on uusi tuote, joka tuli pasta juustokastikkeessa valmisateria-aineiden tilalle. Jos vuonna 2019 on jaettu vuoden 2018 aikana vastaanotettuja tuotteita, voidaan jakelumäärät täyttää samalle lomakkeelle. Tämän vuoksi lomakkeesta löytyy edelleen oma sarake tuotteelle pasta juustokastikkeessa.

Vanhentuneet tai pilaantuneet tuotteet

Parasta ennen –päiväysvanhentuneita tuotteita voidaan jakaa Eviran ruoka-apuun luovutettavat elintarvikkeet -ohjeen mukaisesti, mutta kuitenkin enintään kaksi viikkoa parasta ennen -päiväyksen ylittymisen jälkeen. Tuotteen vastaanottajalle on tällöin kerrottava tuotteen päiväyksestä. Vastaanottajan ei tarvitse ottaa vastaan päiväysvanhaa tuotetta.

Pilaantuneita ja vanhentuneita tuotteita ei saa enää jakaa eikä myöskään omin päin hävittää. Niistä ilmoitetaan Ruokavirastoon määrät (kg) tuotteittain, parasta ennen – päivämäärät, osoite, jossa tuotteet on varastoitu sekä yhteys henkilön yhteystiedot. Myös syy, miksi tuotteita on päästetty vanhenemaan tai pilaantumaan, tulee kertoa. Ruokavirastossa päätetään jatkotoimista.

KIRJANPIDON YHTEENVETOLOMAKE

Lomakkeen otsikkoon lisätään tukivuosi (2019). Oikeaan yläkulmaan merkitään yhteenvetolomakkeeseen liitettyjen jakelun seurantalomakkeiden lukumäärä.

Taulukon kohta	Täyttöohje
A. Siirto edelliseltä tukivuodelta kuluvalle tukivuodelle	Edellinen tukivuosi on loppunut 31.12.2018. Tällöin käyttämättömät määrät siirretään kuluvalle tukivuodelle.
B. Tuotteita vastaanotettu	Tähän merkitään kuluvan tukivuoden aikana (1.1.- 31.12.2019) saadut elintarvikemäärät. Tilaa on kolmelle toimituserälle. Tarvittaessa voidaan ottaa käyttöön toinen yhteenvetolomake. Tuotteiden vastaanotosta saadut rahtikirjat säilytetään järjestöillä. Päivämäärät merkitään.
C. Muilta järjestöiltä saadut tuotteet (plus-merkkisinä) / D. Siirrot muille järjestöille (miinus -merkkisinä)	Tähän merkitään tukivuonna järjestöjen välillä siirretyt tuotemäärät. Mikäli elintarvikkeita siirretään toiselle järjestölle, merkitään siirretyt määrät miinus -merkkisinä ja vastaavasti toisilta järjestöiltä saadut elintarvikemäärät merkitään plus -merkkisinä. Kohtiin merkitään siirtojen yhteismäärät. Siirroista on lisäksi liitettävä kirjanpitoon tosite, josta ilmenee mistä/minne ja milloin elintarvikkeet on siirretty sekä elintarvikkeiden määrät tuotteittain.
E. Käytettävissä ollut tuotemäärä tukivuonna (A + B + C – D)	Tähän merkitään kohtien A, B, ja C yhteissumma vähennettynä kohdan D summalla.
F. Käyttö tukivuoden aikana paketeissa ja aterioissa yhteensä	Tähän merkitään tukivuoden aikana (1.1. – 31.12.2019) käytettyjen elintarvikkeiden kokonaismäärät ts. tähän siirretään jakelun seurantalomakkeiden (paketit ja ateriat) yhteenlasketut määrät.
G. Rikkoutuneet tuotteet / hävikki	Tähän merkitään tukivuoden aikana rikkoutuneet tuotteet ja muu mahdollinen hävikki, esim. vanhentuneet (järjestö ei pysty jakamaan tuotteita viim. 2 viikkoa parasta ennen –päivän jälkeen) tai pilaantuneet tuotteet, Ruokavirastoon tulee välittömästi ottaa yhteyttä. Samoin tulee toimia, jos tuotteita on jo päässyt vanhenemaan tai pilaantumaan ks. Hakuopas kohta 5.3 Varastointi.
H. Siirto kuluvalta tukivuodelta seuraavalle tukivuodelle (E – F – G)	Nykyinen tukivuosi loppuu 31.12.2019. Tämän jälkeen käyttämättömät määrät siirretään seuraavalle tukivuodelle (2020).
Jaettujen ruoka-apukassien lukumäärä yhteensä	Eri tuotteita sisältävien jaettujen ruoka-apukassien/-pakettien yhteenlaskettu lukumäärä. Tieto siirtyy PaketitF -välilehdeltä.
Jaettujen aterioiden lukumäärä yhteensä	Jaettujen yksittäisten aterioiden kokonaismäärä, joka vastaa ruokailijoiden kokonaismäärää. Tieto siirtyy AteriatF-välilehdeltä.
Arviot ruoka-apua avustuskassien tai aterioiden muodossa saaneiden henkilöiden lukumäärästä. Apukentät vuosilmoitusta varten.	Arvio henkilöiden lukumäärästä, jotka ovat saaneet apua vähintään kerran vuoden aikana. Ei avustuskäyntikertojen tai ateriointikertojen kokonaismäärä. PaketitF-välilehden ”avunsaajien lukumäärä; perheen koko” –kohdan summa ilmaisee asian vain, jos vuoden aikana on järjestetty yksi jakelu eikä saman henkilön ole ollut mahdollista saada kahta kertaa samaa apua.

Kirjanpito tarkastettu/hyväksytty -kohta täytetään sen jälkeen kun koko kirjanpito on valmistunut. Kirjanpito koostuu yhteenvetolomakkeesta ja jakelun seurantalomakkeista sekä muista kirjanpitoon liitettävistä tositteista kuten siirtotositteista ja rahtikirjoista. Jakelusta vastaavan järjestön edustaja al-lekirjoittaa yhteenvetolomakkeen.

TUEN KOHDENTUMISEN SEURANTATIETOLOMAKE

Ruoka-avun kohdentumisesta eri avunsaajaryhmien välillä kerätään tietoa. Seurantatietolomake on apulomake, jonka avulla voidaan kirjata arvio ja koota myöhemmin vuosiarvio ruoka-avun kohdentumisesta kumppaniorganisaation avustamien vähävaraisten osalta. Seurantatietojen keräämisen avulla halutaan tietää kuinka vähävaraisille suunnattu ruoka-apu jakautuu eri ryhmien välillä ylipäätään Suomessa. Jakelussa arvioidaan kuinka paljon avunsaajista kuuluu seuraaviin ryhmiin:

- enintään 15-vuotiaita
- vähintään 65-vuotiaita
- naisia
- maahanmuuttajien, ulkomaalaistaustaisten tai muihin vähemmistöihin (esim. romaneihin) kuuluvia
- vammaisia, ja
- kodittomia

Jokainen jakelupaikka täyttää arvion tuen kohdentumisesta jakelukauden lähtökohtaisesti ensimmäisen toteutuneen jakelutapahtuman osalta tai sellaisen jakelutapahtuman osalta, joka jakelutahon mielestä vastaa keskimääräistä avunsaajajoukkoa.

Seurantatietoja tehtävää arviota varten ei edellytetä eikä odoteta, että avunsaaja antaisi tai toimittaisi kumppaniorganisaatiolle tietoja. **Sama henkilö voidaan laskea kuuluvaksi useaan eri ryhmään. Vuosiraportissa sama henkilö lasketaan vain kerran tukivuoden aikana apua saaneena.**

Lomakkeelle siirretään kyseisen jakelutapahtuman jälkeen tapahtuman kautta apua saaneiden avunsaajien kokonaislukumäärä ja arvioidaan eri kohderyhmien osuus lukumääränä kokonaismäärästä. **Lomake laskee alareunaan osuuden prosentteina, jota käytetään myöhemmin vuosiluonnoksessa ilmoitettuna arvioidessa koko vuoden avunsaajien eri kohderyhmien kokoa.**

KIRJANPITOAINOSTON SÄILYTTÄMINEN

Järjestöt ovat velvollisia säilyttämään kaiken jaettuun tuotteita koskevan kirjanpitomateriaalin, kuten tositteet siirroista eri järjestöjen välillä ja rahtikirjat. Kirjanpitolaian mukaiset asiakirjat on säilytettävä vähintään 6 vuotta. Näiden lisäksi asiakirjojen on oltava pyynnöstä komission ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen saatavilla asetuksen (EU) 223/2014 51 art. mukaisesti kolmen vuoden ajan komissiolle tehdyn tilitystä seuraavan joulukuun 31 päivän jälkeen. Jälkimmäisessä tapauksessa Ruokavirasto ilmoittaa kumppaniorganisaatioille, mikäli määräaika ylittää kirjanpitolaianmukaisen säilytysajan.

* * *

Lisätietoja antavat ylitarkastaja Sari T. Niemi puh. 0295 204 755 ja suunnittelija Katriina Rintamäki puh. 0295 204 929. Kysymyksiä voi lähettää myös sähköpostilla osoitteeseen ruoka-apu@ruokavirasto.fi.

puh. +358 29 530 0400 (vaihe)
www.ruokavirasto.fi/ruoka-apu